

Jan Meijvogel: orchideeën, paddenstoelen en nog veel meer

Polyporus squamosus, zadelzwam

tekst: Rob Böck,
foto's: Jan Meijvogel

Jan Meijvogel heeft misschien wel de grootste verzameling orchideeën van heel Nederland. Zij zijn allemaal prachtig in bloei en vele zijn buitengewoon zeldzaam. Het zijn geen levende planten maar Jans eigen foto's, voor het merendeel gemaakt in de Hortus botanicus Leiden. De collectie bestaat uit 6000 dia's en daar zijn nogmaals duizenden digitale foto's aan toegevoegd.

Jan heeft ook 8000 dia's van paddestoelen. Deze collectie bevat 1500 tot 1600 verschillende soorten waaronder eveneens uiterst zeldzame. Nog maar kortgeleden heeft het tijdschrift *Grasduinen* een prachtig artikel over paddestoelen gepubliceerd, rijk geïllustreerd met Jans foto's. Het is één van vele publicaties die er van zijn werk zijn.

Sterren

Het zijn echter niet alleen orchideeën en paddestoelen die Jan fascineren. Zijn enorme belangstelling voor de natuur begon met een interesse in astronomie, de kennis van de wereld der sterren. Daarvoor wilde een jonge Jan Meijvogel, vele jaren geleden, zelf een telescoop bouwen. Hij nam contact op met de sterrenwacht in Leiden en daar werd hem niet alleen geleerd hoe hij een sterrenkijker kon bouwen, maar werd hem, vanwege zijn enorme enthousiasme, ook een baan aangebo-

den. Dat kwam Jan goed uit want na zijn vrouw Guus ontmoet te hebben realiseerde Jan zich dat stuurman zijn op de wilde vaart toch niet was wat hij echt wilde doen hoewel hij als stuurman verre visserij en kleine handelsvaart was opgeleid.

"Je zult wel alsnog sterrenkunde moeten gaan studeren," zei professor Oort, toen hoogleraar en directeur van de Leidse sterrenwacht, "maar als jij je op zee hebt kunnen oriënteren, kan je dat tussen de sterren ook wel." "Gelukkig doelde professor Oort slechts op enkele onderwerpen die ik nodig had voor

popularisering en die heb ik, dank zij de medewerking van professor Oosterhoff, inderdaad snel en goed onder de knie gekregen," vertelt Jan.

Voor zijn werk heeft Jan tientallen jaren met zijn gezin in een appartement boven de sterrenwacht gewoond. Jan kwam in dienst van de afdeling biologie en sterrenkunde van de Universiteit Leiden, waar hij tot zijn pensionering heeft gewerkt.

Orchideeën

De Leidse sterrenwacht ligt vlak naast de Hortus botanicus. Jan en Guus

Bulbophyllum linearilabium

Ophrys kotschyii ssp. *cretica* uit Rhodos

Nepenthes vogelii

Hericium erinaceus, pruikzwam

wandelden graag door die beroemde tuin. De tropische kassen vol exotische planten boeiden hen. Toch kwam de interesse in orchideeën pas later. Altijd de natuur observerend liep Jan ook eens op de begraafplaats Père-Lachaise in Parijs. Daar zag hij een enorme groep paddestoelen en maakte er een foto van. Hij wist toen nog niet hoeveel meer hij van dat onderwerp zou maken.

In de Hortus botanicus Leiden maakte Jan de meeste van zijn foto's van orchideeën en de Hortus maakte vaak dankbaar gebruik van zijn werk.

Naast Ed de Vogel en Art Vogel werd Jan Meijvogel wel 'de derde vogel' van de Hortus genoemd. Hij zag en fotografeerde orchideeën waarvan er soms maar één exemplaar buiten de verafgelegen exotische vindplaatsen als studiemateriaal beschikbaar was. Enkele van die planten overleefden niet, maar dan had Jan hun bestaan reeds vastgelegd. Binnen Europa heeft hij ook veel wilde orchideeën in de natuur gefotografeerd.

Jan fotografeerde ook andere mooie en zeldzame bloemen, libellen, vlin- ders en vleesetende planten. Vanaf het

begin voorzag Jan zijn dia's en later zijn digitale foto's altijd van zowel de wetenschappelijke als de Nederlandse naam van het onderwerp en de plaats en datum waar de foto gemaakt was. Dat heeft veel aan de wetenschappelijke waarde van zijn werk bijgedragen.

Oog voor details

"Wat maakte dat je aan fotografie begon?" vroeg ik aan Jan. Hij antwoordde: "Ik heb altijd bewondering gehad voor de natuur. Ik heb vaak met verbijstering gekeken naar details van planten en dieren die mij boeiden.

Drosera scorpiodes

Fistulina hepatica, biefstukzwam

Hoya lasiantha

Dan voelde ik altijd de drang om mijn verwondering vast te leggen en met anderen te delen. Daarom maak ik nog steeds foto's en geef ik regelmatig lezingen. Ik heb werkelijk wonderbaarlijke dingen in de natuur gezien die zelfs de beste wetenschappers niet overtuigend kunnen uitleggen. Ik denk dat er aspecten zijn van de natuur die wij als mensen nooit echt zullen kunnen begrijpen. Daar zijn wij niet voor ingericht. Wij kunnen ze wel waarnemen en waar mogelijk ook fotograferen als wij daar de moeite voor nemen en die moeite wordt rijk beloond."

Jan heeft zijn foto's ook in boekvorm vastgelegd. Hij heeft inmiddels vijf delen gemaakt van Exotische Orchi-

deëen, vier van Paddestoelen, één van Natuur Algemeen en één van Exotische Bloemen. Hij heeft zijn paddestoelenfoto's beschikbaar gesteld aan het beroemde Leidse natuurhistorische museum Naturalis en zijn orchideeënfoto's aan het Nationaal Herbarium eveneens in Leiden. Jan heeft vorig jaar zijn foto's van orchideeën ook ter beschikking gesteld aan ons blad 'Orchideeën'.

Fotografie

Voor de medefotografen onder ons vertelt Jan nog dat hij een Nikon D 300 camera gebruikt, uiteraard met een verscheidenheid aan lenzen. "De beste dieptescherpte krijg je als je een zo klein mogelijk diafragma

gebruikt maar dan moet je natuurlijk wel lang belichten. Bij bloemen en paddestoelen zet ik mijn camera op een statief. Omdat het onderwerp niet beweegt gebruik ik een sluiter-tijd van wel acht seconden met een diafragma van 32. Ik vind de kwaliteit van dia's nog altijd hoger liggen dan die van digitale foto's, vooral toen ik nog filmpjes van 50 ISO gebruikte. Gelukkig wordt de techniek van digitaal fotograferen steeds beter. Voor bewegende onderwerpen heb ik kortgeleden een lens aangeschaft met dubbele stabilisator. Het is een plezier daarmee te werken. Ik heb er zelfs vliegers mee gefotografeerd op een internationale vliegershow."

28

Bulbophyllum tindemansianum

Anchomanes difformis

